HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

דיני ממונות בשלשה פרק ראשון סנהדרין ו.

גברא תגברא. רבי מכהו מדשמואל שמואל סבר פליגי רבנן עליה דרבן שמעון בן גמליאל: **דן אף הדין.** במומחה ליכא למימר מדקתני סיפא אם היה מומחה לע"ד: **דן אף הדין.** יחידי משמע: **ומשלם מביתו.** בפירקין לקמן (דף נג.) מוקי לה שנשבע ונתן ביד. מדקתני מה שעשה עשוי מלמד דיניה דינא דמי לא לינא ליהדר: **דין תורה.** וכיון דטעה לאו דין תורה הן: **בדבר משנה.** משנה מפורשת שטעה בה: **תוור.** מחזיר את הדין ואינו משלם מצימו לכיון דדבר מפורש הוא אין דינו דין: **וסוגיא דעלמא.** הילוך דינא כאחד מייניהו ואזל אימו ועבד כמידך הלכך דיניה לא הדר וכיון דלא אימתי הלכתא לא כמר ולא כמר מאי נעביד לן בעי למומי דאמר ליה פסקא לי לדיניך ואימו אימו בעי שלומי כיון דסוגיין דעלמא כמידך: **לימא כתנאי.** הא דתנן דשמואל ור' אבהו פליגי: **ביצוע.** פשרה: **סנהדרין.** רבנן אמולתי בני היפיה ובעו למימר מהכא דבדשמואל ורבי אבהו פליגי: **דיוני עלמא.** רבנן ורבי אמיר: **מקשינן פשרה לדין.** דכתיב (שמואל ב ח) משפט וצדקה ואמרינן לקמן (ע"ב) דזהו ביצוע שלמא דאימתקום למשפט: **תנאי תנאי.** פליגי בפשרה ר"מ סבר בשלשה דין שמעון בן גמליאל סבר לעיל (דף ה:) בשנים ורבנן דפליגי מדרבי אמיר סבירי ליחיד: **מאן דאמר מרי אפילו נחד.** מכאן דכיון דלא מקשינן ליה לדין מה לי מרי מה לי חד: **תיסגי בחרי וליקני מיניה.** דכיון דקנו מיניה למה לי בית דין לא תהא אלא מתנה בעלמא ומדעתו והיא מתקיימת אלא להכי בעינן תלתא לייפות כח בית דין לתף על גב דלא קנו מיניה לא ניהדרו: **והלכתא פשרה לריכה קנין.** ותפילו נעשית בשלשה: נגמר דעתך צריכה קנין למ"ד צריכה תלתא ל"ל תסגי בתרי וליקני מיניה **והלכתא** פשרה צריכה קנין תנו רבנן (ג) כשם שהדין בשלשה כך ביצוע בשלשה נגמר

וכי תימא פליגי רבנן עליה בו'. למאי דפי' בקונטרס לעיל (דף ג.) דמן דדרים בנדך מצפוני לאכסורי חד לית ליה עירוב פרשיות תיתה מאי קאמר וכ"ת הא ודאי פליגי עליה מאן דלית ליה עירוב פרשיות ומאי קאמר נמי ר' אבהו שנים שדנו לד"ה אין דיניהן דין אלא ד"ה להא דלית ליה עירוב פרשיות דסבירא ליה דיניהם דין על כן נראה כדפרי' לעיל (שם) דלהיות דרשה דנדך מצפוני אפילו למאן דלית ליה עירוב פרשיות והשתא שמואל ורבי אבהו פליגי אליבא דמאן דלית ליה עירוב פרשיות וד"ה דקאמר רבי אבהו ה"ק לד"ה לחית להו עירוב פרשיות שנים שדנו אין דיניהם דין אי נמי כדפירש לעיל (דף ג:) דלאפי' למאן דלית ליה עירוב פרשיות קסבר ר' אבהו שנים שדנו אין דיניהם דין ממשפט אחד וברייתא דלעיל דשם היה מומחה לרבים דן אפילו יחידי סבירא ליה אפי' דיניהן דין כדפירש לעיל (דף ה.):

ביצוע בג'. לעיל"ג דמקשי פשרה לדין לאו לכל דבר מקשינן דבדין מזלינן בתר רובא שם שנים מומחים זכאי ואחד מומר מייב אי אפשר לפטרה ופשרה לא מזלינן בתר רובא עד שיסכימו שנשתן לדעת אחד כדאמר בפ' בתרא דמסכת ע"ז (עב.) דכשיימי בי תלתא אפי' תרי מגו תלתא דכשיימי בי תלתא עד לאמרי בי תלתא: **דכולי עלמא מקשינן פשרה לדין.** פי' דכ"ע ר' אמיר ומכמיס אבל רשב"ג לעיל ודאי לא מקשינן פשרה לדין. פירש בקונטרס מדכתיב (שמואל ב ח) ויהי דוד עושה משפט וצדקה וגו' ותימה דהא תניא לקמן כשם שהדין בג' כך הפשרה בג' משמע דמקשי פשרה (ה) ומוכח לקמן דהסוה תנא אית ליה דרשות לבצוע ורבי יהושע בן קרחה סבר מצוה שלמא לא דריש ת"ק משפט וצדקה לעניין ביצוע אלי מקרי לדקה שם כן הוה מצוה ומהסוה קרא נמי דכתיב (זכריה ח) אמת ומשפט שלום ליכא למידרש ביצוע דאיתקש שלום למשפט דשם כן הוי מצוה לבצוע דשלום נמי מצוה הוא: **לא** דכ"ע בו'. תימה לא קאמר דשמואל ודאי תנאי הוא לרבי אבהו מי ליתא תנאי היא דכי תניא גוונא אורחא דהש"ס בכל דוכתא:

תיסגי בתרי וליקני מיניה. לע"ג דמפרש בירושלמי טעמא דר' אמיר משום דפשרה נמי לריכה הכרע דעת מ"מ מתוך דברי ר"מ משמע דתרי נמי שעשו פשרה כמו שהיו רגילין שלשה לעשות לא עשו ולא כלום ובעלי דינין יכולין למחזר אחרן:

והלכתא פשרה צריכה קנין. והא לא סגי בתרי משום דהוי כמו קנין בטעות דלא בקיאי בפשרה שפיר: **צריכה** קנין. אם נפרש דקנין של פשרה עושין קודם הפשרה וקונין זה מזה לעשות כמו שיאמרו הדיינין הן נשלם הן למחול אין לדקדק מכאן דבעלמא מחילה לריכה קנין דמה שלריך הכא קנין על המחילה משום דאי לאו הוי קנין הוי כמו מחילה בטעות שלא היה יודע שיאמרו למחול כל כך ואף על גב דהשתא לריכה קנין הוי כמו קנין בטעות מיהו אלימא מילתא טפי בקנין מבלא קנין ואפילו אם נפרש שהקנין הוא לאחר הפשרה מכאן אין רמיה מכאן דמלי למימר דהקנין על אותו שיש לו לאחר לפרוע אבל להאי דממחיל אין לריך קנין ומיהו בהלכות גדולות פירש בהלכות דיינין דלריך קנין על המחילה אף על פי שעושין הקנין אחר הפשרה ומכל מקום אין ללמוד מכאן על שאר מחילה שהרי לריכה קנין דהמחילה שעל ידי פשרה אף על פי שיודע מה מוחל דומה למחילה בטעות לפי שמוחל על פי עלמו של דיינין שהשיאוהו אותו למחול לפיכך לריך לשלם הדבר ע"י קנין ונראה להניח רמיה דמחילה שיהא לריכה קנין מהא דאמר בפרק המקבל (ב"מ דף קיב. ושם) גבי שכיר המחהו אצל חנווני ואצל שולחני אינו עובר עליו ופליגי התם רב אסי אמר אינו מוחל עליו (רבא) אמר מוחל דמשמע דבלא קנין מיירי דאי בקנין מאי טעמא דאמר מוחל אבל בלא קנין פליגי דהכי דמר סבר כשהמחהו לו לגמרי פטרו לבעל הבית אלא יחזור עליו ומר סבר לגמרי פטרו אלמא מחילה לא לריכה קנין ועוד רמיה לפרקין בפ"ק דקדושין (דף טו.) גבי עבד עברי קונה עלמו בשטר למה לי שטרא לימא ליה בחפי תרי זיל ובלא קנין מיירי דאי בקנין מאי מצני עבד עברי גופו קנוי אכתי תקשה לן שטרא למ"ל דאמר במפקיע עבדו יצא לחירות ואין לריך נמי שאחרון אלא על כרחך לא פריך אלא מלשון הכתוב דכתוב כלומר למה לי שטר אומו לשון עלמו שכותב בשטר הרי את לעלמך יאמר לו בעל פה עוד רמיה מהא דתנן בסוף הנושא (כתובות דף קד.) שאם שהתה כ"ה שנים ולא תבעה כתובתה מסתמא מחלה ובלא קנין מייתי כדמוכח מעובדא דממתיה דרבי חייא ומטעמו מטין והוה לו בשעורים דפטור אף משעורים דמודה הוי בהו לא מין רמיה דהתם על כרחך לאו משום דאמרינן מדלא תבע להו סתמא מחלינהו הוי פטור אלא דלא היינו טעמא מדלא תבע שעורים מודה הוא דלא מיחייב ליה שעורים מדפריך עלה בסוף המניח (ב"ק דף לה: ושם) מהא דתנן היו הניזקין שנים כו' הניזק לומר גדול הזיק את הגדול ומזיק לומר לא כי אלא קטן הזיק את הגדול וגדול הזיק את הקטן ומסיק דאפילו דכדאמר מזיק ליה והתם מי אפשר להיות הטעם כלל משום מחילה שהרי הוא עומד ונותן ומבזבז שנטל חלק כפשוטו דאמר ויתר (ב"ב דף קכו.) אין לדקדק נמי כלל מכאן חזר רבינו ילחק בר' מרדכי שהיה רגיל לפרש

ו) לעיל ב: לקמן פז:, ב) [ער' תוספות בכורות כה: ד"ה דן אף הדין], ג) ב"ק ק. ודף קיו: לקמן ג. בכורות כה:, ד) [לקמן ג.], ה) ע"ש כתובות פד: ק.], ו) [ל"ל רב חסי וכ"ה לקמן], ז) [לקמן לג.], ח) [תוספתא פ"ז], ט) ד"ה מדאורייתא, י) ד"ה ד"ה, כ) ד"ה ואם, ל) ל"ל רבה,

הגהות הב"ח

(ו) תום' ד"ה מקשינן וכו' פשרה לדין ומוכח:

מוסף רש"י

שנים שדנו לדברי הכל אין דיניהם דין. דפליגי בפשרה ומשמעינן ר' אבהו דבדין כולהו מודו דבעינן ג' (לעיל ב:). **טעה בדבר משנה חוזר.** שטעותו מלוי בדבר המשנה אין דינו דין גמרי ומחזר (לקמן לג.) דיין הטועה בדבר המשנה אלא עשה כמשנה מוחזר, ולא אמרינן מה שעשה עשוי ויושלם מביתו אלא בטועה בשיקול הדעת (כתובות ק.).

רבינו חננאל

ור' אבהו פליג עליה ואמר לדברי הכל שנים שדנו אין דיניהם דין ומותיב ר' אבא עליה מהא דתנן בבכורות פ"ד (כה ע"ב) דן את הדין זיכה את החייב כו' ומשני מתניתין דקבלוה עלייהו. ואקשינן אי הכי ישלם מביתו הא א"ל רב לרבה בר בר חנה אי קבלוה עלייהו לא תשלם. ומשני כגון דאמרו ליה על מנת כן קבלינך עלן דדיינת לן דין תורה: **ירושלמי** מה שעשה עשוי מה שטעה בשיקול הדעת וישלם מביתו שהגיס עצמו לדון יחידי דין תורה ותנינן אל תהי דן יחידי שאין דן יחידי אלא א'. א"ר אמי מותבה [שכפף] ודן דינו דין ר' אבהו יחיב דאין לגרמיה א"ל תלמידו לא כן אלפן ר' אל תהי דן יחידי שאין דן יחידי אלא אחד. אמר לון כיון דחמן (ר') יתי יתיב דאין לגרמי ואינון אתיין כמאן שקבלוני עליהן דמי. ותנן במה דברים אמורים בזמן שלא קבלם אבל קבלם עלייהו דן אפילו יחידי ואסיקנא טעה בדבר משנה חוזר הדין בשיקול הדעת כגון דאשכח פלוגתא דתרי תנאי או דתרי אמוראי וסוגיא דשמעתא כחד מינייהו פ' מקשו ומפרקו אליבא דחד מינייהו ואזל הוא ופסק דינא כאידך דלא סוגיא דשמעתא כוותיה היינו טועה בשיקול הדעת ומה שעשה עשוי וישלם מביתו: **ירושלמי** בכתובות פרק הכותב לאשתו (הל' ג) דין ודברים אין לי בנכסיך הכל מודי' שאם טעה בשיקול הדעת שאין חוזרין טעו בדבר תורה מחזירין מה פליגו בטעות משנה ר' יוחנן אמר טעות משנה שיקול הדעת. ריש לקיש אמר טעות משנה דבר תורה היא טעות משנה היא טעות זקנים (תורה היא טעות משנה היא טעות זקנים) תלתא תנאי פליגי בפשרה חד רשב"ג דתני פשרה בשנים. שני ר' מאיר שלישי חכמים החולקים עמו דתניא ביצוע בשלשה דברי ר"מ וחכ"א פשרה ביחיד

מב א מיי' פ"ו מהל' סנהדרין הלכה ג סמג עשין לז טוש"ע מ"מ סימן כה סעיף ג:
מג ב מיי' שם הלכה ו טוש"ע שם סעי' ו:
מד ג מיי' שם הלכה ד טוש"ע שם סעיף ג:
מה ד ה מיי' פכ"ב מהל' סנהדרין הלכה ו סמג עשין קז טוש"ע מ"מ סימן יג סעיף ז: